

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egész évre 6 frt.
Fél évre 3 frt.
Negyed évre 1 frt 50 kr.
Egyes szám ára: 15 krajczár.

Előfizetni célszerű a kiadóhivatalnál lehet
B. Gyarmaton.

Előfizetési pénzek, reklamációk és hírdetések a kiadóhoz intézendők.

NÓGRÁDI LAPOK

és HONTI HÍRADÓ.

Politikai, társadalmi s közgazdászati hetilap.

A lap szellemi részére s a nyíltiltra vonatkozó minden közlemények a szerkesztőhöz küldendők.

Hirdetések díja: öt hasábos petítzor 5 kr. — Nagyobb és többzetű hirdetések jutányosan eszközöltetnek.

Bélyeg minden beiktatásnál 30 kr.

Nyíltilt garmond sora 20 kr.

1885.

A népek milliói az érzelmek milliárdnyi változatai szerint írják utolszor le a hadlokló évszámot. Mennyi szenvedés, füstbe ment remény, múló öröm és leirhatlan fájdalom, tapad a négy számhoz?!

Kinek, kinek mily örömei, mily fájdalmi tűzödnék a letűnő évszámhoz, ahhoz képest emlékezik az év reá nézve boldog, vagy boldogtalan napjaira; egyik öröktől dagadó kebelrel, másik mérhetlen fájdalommal.

És mily különös lény az ember! Mig az év tűnő élveriro alig-alig emlékezik vissza, addig a fájdalom és keserv napjai mint megannyi tüzes betűk vonulnak el emlékezetéből. Bús lapjain, főképp akkor, ha megszólal méla alkonyon az évet temető eszharang búgó hangja, melynek minden verése egy-egy fájdalomzöveget üt a sajtó szívébe, búba borítva az év folytatán árvákká lett gyermekeket, a boldog családot, melynek egyik viruló sarját ez évben szakította ki irgalmatlan kezekkel övéi köréből a kérlelhetlen halál; a hajadont, a ki szótépett pártája felett kesereg; az ifjat, kit könnyelmű kicsapongásai az örvény szélére juttattak; a családapát, kinek zilált anyagi körülményei ez évben adták kezébe a koldusbotot; a hitvest, kit az év egy boldogtalan pillanata tántorított el esküjéről.

Mennyi bánat! Mennyi önvád! Boldog ki azon tudattal hajthatja nyugalomra az év utolsó estéjén fejét, hogy ő megtette Isten és embertársai iránti kötelességét s hálát adhat az Irgalom Atyjának, hogy távol tartotta házából büntető ostorát.

1885!!! Annyi fájt szenvedés és édes öröm évszáma! Isten veled! Aldott legyen emlé-

ked, a miért megóvtad minden nagyobb csapástól az imádott Magyar Hazát!

1886.

Az érzelmek mily szőne nehezedik ez évszám első leírásakor az emberi nem lelkületére! Valami kimagyarázhatatlan sejtelen, a lélek halucinációja és ösztönszerű félelem kísérik első leírásánál a toll szerzegését s önkönytelenül is fölmerül a mindnyájunk gondolatát elfoglaló nagy kérdés: „Vajjon mit hoz reám? Mit hoz enyémre?!” — — —

Oh! Ha tudnók, hogy ez ifju évszám, melytől föllengző képzeletünk annyi jót remél, melynek kecségető révébe a remény duzzadó vitorláival evezünk be, ez év folytán mily viharoknak néz eléje? Oh! ha tudnók, hogy ez évszámmal talán saját magunknak vagy forrón szeretteinknek halálozási évszámát írjuk le. Oh, ha tudnók, hogy reánk nézve z évszám a megpróbáltatásoknak és szerencsétlenségnek mily kiapadhatlan évszáma leendő: ugyan hol találna a baljóslatú érzelmek hullámai közt vergődő csüggeteg lélek megnyugvást, ha nem azon boldogító isteneszmében, melynek koszorús lantosunk oly találó hű kifejezője, midőn énekl:

„Mert az embernek drága kincs a hit,
Túrni, remélni megtanít;
S neki, míg a sir rá van lehel,
Mindig túrni és remélni kell!”

Igen! — — — Hinni! Túrni! Remélni, Ezek azok a vérték, melyekkel aki felfegyverzi magát: a közelgő év minden esetleges csapását úgy tekintheti, mint „történetesen keresztül vonuló szélvész, melynek az ő lelkén hatalma nincs!”

Üdv az olvasónak! Boldog új évet!

Az alispáni jelentésből

(a decz. 17-ki közgyűlésből.)

Közigazgatásunk állapotáról részletes jelentésem az egész év tevékenységét felölelő kegyes engedélyekkel tavaszi rendes közgyűlésünk alkalmából teendő jelentésemnek tartom fel anélkül azonban, hogy már ezúttal is ne eszelném a fontosabb mozzanatok s elegendő anyagot ne nyújtanék arra, mikép a mélyen tisztelt közgyűlés ellenőrzési jogát megfelelőleg gyakorolhassa s a netalan szükségessé látszó intézkedéseket elrendelhesse.

Megyéni tisztviselői kara tapasztalatom szerint kötelességem híven igyekezett megfelelni s ha itt-ott szüksége merült is fel komolyabb figyelemfelkeltéseknek nem volt szüksége arra, hogy a szigorúbb feyelelmi intézkedések alkalmazásának; s ezúttal csakis azon esetet kell a mélyen tisztelt közgyűlés tudomására hoznom, hogy belügyminiszter ur Öngyméltósága Je szeszky József feyelelmi ügyében feyelelmi válasszimányunknak az illető állásától elmozdítását kimondó határozatát érintetlenül hagyá.

Már múlt évi közgyűlésünkön kifejezést adtam azon aggodalmaknak, hogy a teendő folytonos szaporodásával munkaerőnk lépést tartani nem leendő képes, s feltétlenül szükséges mikép a mélyen tisztelt közgyűlés közigazgatásunk és tisztviselői repulációjára érdekében is a szükséges intézkedésekkel behatóan foglalkozzék. Sokszor nyilvánul a közvélemény száján, mikép közigazgatásunk nem felel meg a jogos érdekeknek, nem egyszer hangzik fel, hogy a szolgabírák községeikben nem láthatók, hogy a községi pénz és ügykezelés ellenőrzése nem elég hatályos s mind ezen bajoknak kik az okai, maguk a tisztviselők, mint mondani szokás, mert többet dolgozhatnak, mert nem kellene mindig hivatalukban ülni. Én egy tudom, hogy ezen panasz nem alapos, annyiban, amennyiben tisztviselő társaimban s azok szorgalmában kerem a bajok kuforrását, de alapos igenis a baj megállapítása tekintetéből. Már pedig ha a bajt ismerjük, úgy reményünk is lehet, hogy azon segitendünk. Közigazgatásunk legfőbb baja az, hogy általában minden tisztviselőtől többet követelünk mint amennyit alaposan teljesíteni lehet, hisz az egyes hivatalok teendői néhány

TÁRCZA.

Egy karácsonyost a bolondok házában.

Gróf***. a nagyváradi jótékony intézkedéseiről áldva emlegetett magyar főúr, a többek között egy „lunatic asy” is állított fel, herczegséggel vetekedő uradalma székhelyén: menhelyet tébolyultak, bolondok számára. — Ott ápolgatta, gyógygattatta a mindenfennem öszekeresett boldogtalanjait kitudó hazai orvosok felügyelete alatt s maga is nagy szenvedéllyel bajlódott velük.

Voltak mindenféle fajtájú és osztályzatú bolondjai; a szelidebb és dühösebb fokozatokból; ártatlan és veszélyes rögeszmékkal; ideálisok és sordidusnak, szánalomra méltók, érdekesek és rettenetesek.

Volt egy, a ki azt képzelte magáról, hogy ő az atya ur Isten. Egyébként nem avatkozott a teremtes munkájába; csak ha épen valami idegen férfi vetődött eléje, annak tette azt az ajánlatot, hogy engedje egy oldalbordáját kivágni bicakkal a testéből; ő abból igen szép Évát fog a számára teremteni. Csak azzal lehetett töle megszabadulni, ha az ember azt mondta neki, hogy van már egy felesége és nem kíván többet.

Egy másik örültje a sok tudományban bolondult meg: ez azt hitte, hogy ő Hermes Trismegistes, aranyat csinál és repülni tanít.

Egy harmadik a világ első énekesének tartotta magát. Mindig énekelt: hamisan, de következetesen; s búszke volt a tapsokra, a miket hallani képzelt. A párisi operához készült.

Egy fiatal szemérmes leányka, a ki szerelmi csatlódásban vesztette el ép elméjét, azzal a rögeszmé-

vel járt, hogy ő a boldogságos Szűz. A mig be nem csukták, réme volt a kis gyermekeknek, mert mindig a kis Jézust akarta közülök kifogni. Ellenben a férfiak irányában a groteszkig vitte a szemérmesség tüntető bizonyítgatását.

Volt azután egy fanatikus vallásos rajongó, a ki egyszer a búcsóban fekvő kis gyermekeit fojtogatta meg, szent fogadalomból; — azután meg egy olyan bolond, a ki azt hitte, hogy ő halott, s elfeküdt napbesszant mozdulatlanul; ha bele nem töltötték az ételt, nem evett. — Ellenben egy nagy bódófejű székő meg mindent felfalt, a mi keze ügyébe akadt, akár volt az megenni való, akár nem. — Azután volt egy dühös bolond, a ki mindíg egy markos felügyelőnek kellett kísérni, hogy ha rájön a bona horája, menten lefűlel. hesse, mig rakásra nem üli az egész társaságot. — A mellett meg egy búskomorságban szenvedő áldozat keresztje a magányt, az árnyékot, a hallgatást; egy szavát nem lehetett venni soha.

Hát még ez mind nem volt elég bolond a derék emberszerető maccenásnak. — (Igaz, hogy a szabadon járók között is fordulnak meg ilyenek az ősi kastélyban: de azokra ki győzne felügyelni?)

Volt még két híres bolond az országban: az egyiknek az volt az örültsége, hogy hosszú meg rövid sorokat irt egymás mellé s azoknak végére rimeket ragasztott; úgy hitták, hogy Csokonai. A másiknak meg motoszka támadt, hogy uri familia létére egy szál hegedűvel a kezében elindult a világra, s mindenféle dárídókban muzsikálta a maga darabjait, mint valami cigány. (Hogy nem szégyenlette magát!) Est meg úgy hívták, hogy Lavotta.

De furcsa két ember lehetett!

Bolondnak is tartotta azokat minden helyes eszt ember, a minthogy nem is volt maradásuk sehol az országban.

Há a mi derék maccenásunk még ezt a két bolondot is odaszerezte az udvarához. Adott nekik egy szép csendes magányos házat, a hol együtt és egyedül töltöthették az időt, a maguk muzsikájának élve: ott minden földi jóval el voltak látva s versikélhathattak és muzsikálhattak tetszésük szerint.

A mi pedig legjobban tetszett mind a poétának, mind a muzikusnak, az volt a maccenásnak oltalma alatt aló bolondok háza. Ki is ragaszkodjék azokhoz inkább, mint a poéta, meg a muzikus?

A legközelebbi karácsony napjára azta meglepetést szereztek a főúri pártfogóknak, hogy ketten együtt betanították az egész bolondok társaságának egy szindarabot. Az volt Csokonai Karnyónéja.

Gyermekkoromból ismerem még ezt a darabot. Ezen tanultam olvasni. Maig is el tudnám még dalolni a nótákat, a mik bele vannak szőve; drága jó anyámtól hallottam azokat még, mikor a térdén lovagoltattott. Sokat lehetett azokon nevetni.

A bolondoknak tetszett az az ötlet, hogy ők szindarabot játszanak. Egyszerre kiforgatta őket ez a gondolat a szokott rögeszméikből s ez nagyon természetes. Voltam én egyszer okos emberek társaságában is, a kik elhatározták, hogy szindarabot fognak játszani, s ekkor egyszerre mind megbolondultunk olyan hatása van annak! Vannak a kik látták Csengery Antalt a szerelem és champagneiben Szélszakit játszani Nagyváradon, s én magam ugyanabban debütíroztam, mint bőszerelmes Kecskeméten. Hát mi van még hibetetlen a világon? — *** gróf bolondjai mind egyszerre más észjárászt kaptak attól az indítványtól, hogy ők eljátszák a Karnyónét a gróf és családja előtt. Csak úgy kapkodtak a szerepeken.

A nagyralátó tudós elvállalta a charlatán kuru-szóld (!) szerepét; a szűz Mária képzője a férjhez-mehetőkes Boriska leányasszonyt, a vallásos rajongó

év alatt majd nem megkétszereződtek anélkül, hogy a megfelelő személy szaporításáról gondoskodás történt volna. Közigazgatásunk alapja a jól szervezett községi adminisztráció a kellő képzettségű községeiben keresendő s ma községi körjegyzőink oly halmazával a teendőkhöz állnak szemben, mikép a közigazgatás egy vagy más ágazatát csak egymás rovására ápolhatják, az adó úgy egymaga képes községi jegyzők munkaerejét kihasználni s az újabb törvények napról-napra újabb kötelezettségeket rónak rájuk anélkül, hogy megfelelő munkaerőről gondoskodás történnék. S a helyzet azonos ha a lépcsőn fokról-fokra bágunk. A kultuszviselők jelen létszámukban képtelenek lesznek kötelemeiknek minden eleget tenni, hogy egy szolgabírói írnoknak hányféle teendője van röviden elő sem sorolható, de tény az, mikép igen sok esetben szolgabírák még irtónoki teendőket is kénytelenek teljesíteni, hogy az ügymenet teljesen meg ne akadjon, s az ezekre szaporodó ügyek elintézése s a rendszeres tárgyalást igénylő kihágási ügyek, számtalan nyilvántartás helyhez köti őket s nincs ki a rendelkezések végrehajtását ellenőrizze nincs aki községeink ügyeit éber figyelemmel kísérve legfőbb fontosságu hivatást a község s közrend érdekében betölthetné. De nem csak kint a járásokban folyó közügyek ismétlődnek s betétesődnek az a központban.

S itt legyen szabad a mélyen tisztelt közgyűlést saját irodámba vezérelni hol az alispáni iktató ügy száma 16000 számhoz közel áll s melyhez a kihágási felelősségi ügyek ma 200 száma, a közigazgatási bizottság 1800 számának egy tekintélyes része s az összes közgyűlési és így minden szakbizottságilag tárgyalandó ügy feldolgozás, is sorakozik. Igaz, van e tenger szám közt sok, melynek elintézése kevés időt igényel, deviszont számtalan, amely napokat is elrabol s mind ezzel a munkával szemben az alispáni fogalmazói kar egy főjegyző két aljegyző s egy gyakornokban lett rendszerezve. A főjegyző tudva levő az alispánt távollétében helyettesíti, ő az előkészítője a közgyűlési daraboknak, fogalmazza a felterjesztéseket s a hozzá utalt fontosabb darabokat, állandó előadója az erdőügyi bizottságnak s így munkája mindezen teendőkhöz s a szervezett munkával eléggé igénybe vétetik, úgy, hogy az alispáni iktató ügydarabját a két aljegyző s egy gyakornok voluának hivatva feldolgozni. Ez mélyen tisztelt közgyűlés teljes lehetetlensége, lehetlenség első sorban azért, mert 360 frtért gyakornokot ezen munkára mint a tény bizonyítja meggyerni nem lehet s ha véletlen akad is vállalkozó az lehetőleg mielőbb megkérődni s megfizetendő állást s így most már hónapok sora óta hivatalom nélkülözvén ezen munkaerőt is egy általam megoldhatatlan feladat elé jutottam. Azaz ma az alispáni hivatal 17—18000 számban annyi munkaerő van a fogalmazói szakban mint akár a helybeli szolgabírói hivatalnak. Ezen állapot tovább egy percig sem tartható fel s a felelősséget el nem vállalhatván, külön előterjesztésemben a munkaerő mikénti pótlásáról javaslatomat előterjeszteni kötelezettségemnek ismertem.

(Folyt. köv.)

A kormány és Tolnay Lajos.

Ehez is hozzá lehetünk szokva. A hol a köz katonát tisztíja ellen, a hadsereget a kormány ellen iszgatni nem állílják, mint ahogy azt a boszniai hadjárat alkalmával elkövezték, mi különös van benne, ha a kormányval szembe állítanak egy vasuti igazgatót, s elmondjuk a kormányt mindennek, a miért hogy nem a vasuti igazgató parancsol neki, hanem ő akar parancsolni a vasuti igazgatónak. Ez aztán mégis borzadalmas egy dolog! Hogy is merhet ilyet cselekedni egy kormány egy vasuti igazgatóval szemben! Hogy merhet még csak véleményét nyilvánítani is, pláne olyasmit akarai, hogy ne minden ügy történéjék, amit az a vasuti igazgató követeli, már mint példának okáért Tolnay Lajos.

Hát Tolnay Lajoson kívül van a világon még más szakember is? Hogy mer a fránya kormány egy Tolnay Lajos mellett még más szakembert is megkérdezni, de a mi még ennél is rettenetesebb: hogy mer a Tolnay Lajos véleménye mellett, más véleményt elfogadni? Sőt mire való az egész közlekedési minisztérium Tolnay Lajos mellett, és nagyon természetesen, mire való a parlament? Sőt az államvasutakat alkotmányon kívül kellene helyezni, s átadni a Tolnay Lajos urkorlátlan rendelkezésének, mindent mi Tolnay Lajos urat az ő rendelkezéseiben korlátozni merészli hazaellenes attentátum!

Ezt nyefegik ma az ellenzéki lapok Kárpátoktól le az Adriáig, iszonyúan fel levén ingerülve a közlekedési minisztérium azon hazafiatlanságán, hogy Tolnay Lajos urral más véleményen lenni merészkedik.

De mikor nem ért hozzá a közlekedési minisztérium! A közlekedési minisztériumban működő kitűnő emberek, világot látott s az egész világ nevezetesebb vas uti hálózatait ismerő szakértők s mindazon idős szakemberek, kikkel magát a közlekedési minisztérium éltetkezése tette, nem értenek hozzá: csak ellenzéki hírlapírók értenek hozzá, már t. i. hogy Tolnay Lajosnak van igaza.

Mit ő nekik Hekuba! A kormány: kormány, tehát igazsága nem lehet. És itt a szó, tulajdonképen nem is Tolnay ur miatt van, hanem van a kormány miatt, melybe ismét bele lehetett kötni valahogy. És ha Tolnay ur netalán el lenne érzékenyülve az ellenzéki nemes keblek illeténi részvétnyilvánításaiak felé, legyen meggyőződve arról: hogy ha Baross Gábor állana a Tolnay ur helyén, és Tolnay ur a Baross helyén, akkor most Tolnay urat méltóztatnának útni a nemes ellenzéki viadorkor. Nekik államtitkári pecsénnyel kell, vasuti igazgatókra nincsenek rábízva, a míg az a vasuti igazgató nem a kormány mellett, hanem a kormány ellen véleményez.

Senkinek sincs eszébe, hogy a Tolnay ur szakértelmét vagy érdemeit eltagadja, de annyira elfogult nem lehetünk, hogy a Tolnay ur szakértelmén kívül más szakértelmet még csak ne is képzelhesünk magunknak. Képzeltünk pedig annál inkább, mert az ellenzéki lapokon kívül ország-világ tudja, hogy a legutóbbi időkben a magyar államvasutaknál oly rendtelenség uralkodott, a milyen egy vasutnál se, s hogy

az amerikai mintára rendezett vasuti kocsi még nem olyan vívmány, mely a rendtelenségeket ellensúlyozni képes legyen. A jövedelmek is lefelé mentek, s elvégre arról győzték meg a számos szakemberrel értekező közlekedési minisztériumot, hogy egy igazgatóság már kevés. A hálózati nagy kiterjedésével egy ember nem bír, s hogy az ország meg a közönség érdeke s az utazók biztonsága, a Tolnay ur érdekeinél előbbvalók.

És mert Tolnay ur engedni nem akar, és mert Tolnay ur az ő hatalmi körét másokkal megosztani sem akarta, az ellenzéki lapok rettentő nagy sürmedvényeket írnak: hogy nem a minisztérium megy, hanem Tolnay Lajos. Pedig hát tulajdonképen Tisza Kálmánnak kellett volna leköszönni.

A szakemberek jövője.

A mai világban is még miért oly kevés a szakember? Felelet rá: mert az emberek a szaktudományokat nem tartják mulatságnak, az pedig tény, hogy az emberiség tulajdonképen nagy része azért él, hogy mulatasson. Azért dolgozik, azért fárad, azért tanul stb. hogy mindezen fáradságainak jutalmát a gazdagodásban vagy mulatozásban találja fel: míg az olyan ember, ki mulatságát magában a dolgozásban, fáradozás avagy tanulásban találja fel igen gyéren található. Kivált a műveletlenebb nemzeteknél. A min a nemzeti művelődés fejlődik és tért bődít, nagyon természetes, hogy fokról fokra több embert bődít el magának a mulatozóktól, míg aztán a magasabb műveltség ezektől bődítja el magának azokat, kiknél a munka mulatsággá válik, s kik aztán az ugynevezett szakemberek kiemelkedett csoportját képezik.

Ezen csoportok nagyságából ítélhetni meg leginkább a nemzetek valódi műveltségének fokát, s bizonyítva az a nemzet tarthat a „legműveltebb nemzet” dicső nevére számot, mely a legtöbb szakemberrel dicsekszik.

Sportolni tud minden nemzet, a divat csillogását, a fényt, a feltűnést, stb. szintén kedveli minden nemzet, ezen külsőségek után tehát a nemzeti intelligenciát megítélni nem lehet. Lehet a legkitűnőbb „sportsmann” a legléhább, s a legkitűnőbb divatbáb a legtanulatlanabb emberek egyike, valamint hogy az intelligenciának nagyrésze sem nem divathős, sem nem „sportsmann,” miből az következik, hogy egyik a másiktól egészen különböző dolog, és más szempontból ítélendő meg: de a nemzeti műveltséget nem ítélhetni meg, csak szakembereinek, tudományosan képzett szakembereinek száma után.

Íme, ez is egy ismertető jele a műveltségi foknak: Nézd meg, hogy melyik kaszinóban, avagy kávéházban miféle lapok járnak, és ezek után megítélheted a kaszinó vagy kávéház látogatóinak műveltségi nívóját, plane ha még azt is figyelemmel kíséred, hányan veszik vajjon a szaklapokat, vagy a lapok szak rovatait igénybe. Épen így ítélhetni meg a lap után az előfizető közönség intelligenciáját. A szakasorú ügyekkel sürün foglalkozó lapot csakis a művelt közönség szereti.

abba hagyta az elmélkedést Tiptopp intrikus szerepéért s a megmozdíthatatlan balottát sürgető tette Lipitloty gavalér csábító célcsoap feladata, a híresének kapott az „angyalon,” a ki Lavotta nótáit elfújja; a nagyfejű ekkaterő egészen beletalálta magát Samuka álcájába; — a dühös bolond pedig beállt sügőnek. Még a melancholicus is megmozdult egy pillantra: nem ugyan szereposztály végett, de hogy azt mondja: „én pedig leszek tapsoló publikum!”

De hiányzott még a főszerep: Karnyóné asszony. Ki vállalja el a címszerepet? Nincs éltes asszony az egész bolondok házában. Hát kímás, mint a legnagyobb bolond: a főbolond! — Az eleinte subsumált, — mit? — hogy ő játssa Karnyónét? egy vénasszonyt? Ó! az atya ur isten! — Hanem aztán Csokonaiék kapacitálták: hogy ha „felséged más férfinak egy bordájából tudna csinálni egy asszonyt, hát saját magából nem tudna?” — Utoljára ráállt Elvállalta a nehéz szerepet.

Már a darab betanulása alatt sem volt szükség se doktorra, se felügyelőre. Előzte a magasabb fokú bolondság az alantabb járóit.

Karácsony estéjén nagy fényes uri társaság előtt játszott a el az egész bolondok háza Csokonai Karnyónét, a poéta rendezése és Lavotta karmesterkedése mellett.

Soha annál felségesebb mulatságot nem látott még a világ.

A tudós oly komolyan éneklé el magáról, hogy ő: Doktor, borbély, alchymista, Kézműs, chiromantista, Zsidváskáros és drótvető, Pósta és kosárfőző.

Hogy az a comicum nevetőbbja volt: a Szűz Máriának képzelt lánykának gyönyörűn illet a csintalan

kacsérkodás; egészen eszénél látszott lenni, mikor azt dalolta az uri körnek:

„Akkor ám a cifra tálban
Igy piszkálók!
És az utcán sétálkálva
Urálálók.

„Eri asszony lesz Boris
S én az őrnak százszor is
Gratulálók, gratulálók!”

Maga az Atya Ur isten bolondja pedig oly ügyesen irtott forgott Karnyóné rozsaszoknyájában, tártolpós főködtőjében, hogy az állkapoczagóroszkig nevetni való volt, az utolsó momentumba ugyan, mikor azt éneklé, hogy:

„Megterestült kan-angyalok,
Fogjátok fel, mert meghalok!”

egy percze visszatért a rögeszméje, a szemei előtt megjelent az a távolba néző fehér fény az örülteknek: hogy hát ő, az atya isten meghaljon s az örüdőknek ajánlja magát? hanem aztán a sugó (a dühöngő) rákiáltott mérgesen: („meghal és leosik”) s erre csak megadta magát a fátumnak, mely tudvalevőleg maguknak az isteneknek is parancsol.

Végül az angyal, (a hírbetűt sopranista) általános derűtségbe hozta úgy a hallgató, mint a játszó személyzetet a végdálával:

„De bolond vagy meg baltál!
De te még bolondabb voltál;
Kéj fel, vágy jól a banyára;
Mért nem várt jó vacsorára;
Féltél!”

A ki legjobban tapsolt és kacagott a könnybulatásig, az volt a melancholicus bolond.

Berekesztő a vig előadást a főuri maeenás által felállított karácsonyfa leleplezése, melynek

ágain mindegyik szereplő megtalálta a szerepéhez illő ajándékot.

Milyen nagy öröme volt ebben!

Erre az egy napra megszűntek bolondok lenni. A másik két bolond, a muzsák bolondja kigyógyította őket.

S a hatás még eltartott hetekig. A karácsonyi tréfa emléke még sokáig belevilágított a nyomorultak lelki éjjelébe. Mikor arról kezdtek el beszélni minden rögeszme elmúlt. Mindenki maga magát dicsérte. Akár csak az igazi színészek.

— Bi ony kendtek ketten különb lelki orvosok volnának az akademikus bakkalaureusoknál: monda a két muzsásnak a derék főúr. Csak maradjanak itten nálam. Nem lesz kendteknek semmiben fogyatkozásuk.

Hanem biz azoknak nem volt ottan maradásuk. Egy szép napon a derék maeenás két levelet kap az asztalon, az egyiket Lavotta írta.

„Köszönöm a gráciát; elmegyek. A többi bolonddal csak ki tudnék jönni; hanem ez a poéta kikerget a világból. Hisz ez olyan bolond, hogy egész nap versíksál. Est en ki nem állom. Inkább koplalok. Magamgam ajánlom.”

A másikat pedig Csokonai írta.

„Sok szép bolondot ismertem már kegyelmes uram, de olyan, mint ez a muzsikus, még se nem pipástam, se kanállal nem ettem; hisz ez egész nap csinacog, s megöl ez vele minden lelkes állatot. Köszönöm a sok jóvoltát. Megyek a világha, a merre legtágabb.”

S úgy elfutottak egymástól, hogy soha sem kerültek össze többet.

J. M. (N)

A legtöbb olvasó csak az újdonságok, a hírek rovataiban buvárkodik! kevesebb olvasza el a táviratot, kevesebb a külföldi, még kevesebb a szakaszerő vesztéseket, legkevesebb a szakaszerő dolgotalkat. A lapok is úgy szoktak, hogy a szakaszerő cikkeket másodikká, vagy kisebb betűkkel harmadikká, pláne negyedikre küldik. Pedig a nem pusztán politikai lapok vesztéseivel nem lehetnek mindig politikaiak, de a legtöbb mégis tisztelettel foglalkozik a politikával, mint más egyéb szaktárgyakkal, mert közönségéről feltételezi, hogy úgy kívánja.

De így is van A komoly tanulmány nem avajt olvasót a feltételek műveltség olvasóinak, még a gazdák többsége sem igen kap a gazdaság tudományos oldalát vitató cikkeken, hanem megelégszik a gabona árak tudomásulvételével. Azt jelzi pedig mindez, hogy habár a komoly művelődés Rubikonját átléptük is, a külsőben tal még alig vagyunk. Örködünk kell tehát ama ferde fogalomtól, mintha művelt nemzet volna már is, elég levén a sport és a kizsárlás arra, hogy a valódi műveltséggel bíró nemzetekkel lépést tartasson.

Irtjuk pedig azt azért, mert okunk van rá. A hazai fiatal polgárainak nevelési rendszerét még mindig régi fogalmakkal bíráljuk, s az állam szakaszerő törekvéseit nem méltatjuk eléggé. Gyermekünk életpályájának kikutatásánál még mindig a szokás bilincseit viseljük, s a szabad ember független életének varázsa kisebb befolyást gyakorol ráunk a hivatalok őrös csizmáinál. A szaktudományok korlátait még mindig a hivatalos állások feltételei vonják szűkre, s nagyobb ingert gyakorol ráunk a nagyságos cím, mint a csim nélküli siker és szabadság. Már pedig hogy igazán művelt és boldog nemzetté legyünk, minden ifjút arra a pályára kell nevelnünk, melyre abban tehetség és hivatás mutatkozik, szóval: szakembernek.

El kell foglalnunk a tudományok minden ágát, s betöltötenünk a nagy ürességeket, melyek még minden felé mutatkoznak. Oda kell hatni ifjainknál, hogy a szaktudományok komoly eszén olvasmányait keressék, ne úgy mint mi, kik még mindig szent borzadályival kerüljük azok olvasását; és a lapokban is.

Oly forduló ponton állunk, hogy pár évtized múlva kenyér se jut annak, ki csak földiletesen van nevelve, de biztos pálya azok számára, kiknél a komoly törekvés nemcsak névleg, de határozottan szakemberre avatja az illetőt.

B.

Tanügy.

Zagyva községében f. évi ápril havában tartott képviselő testületi közgyűlésben bejelentették, hogy a Zagyva községében levő iskola már a csúszkán megemelt, mert kicsiny, nedves és egészségtelen. Ezen előterjesztésre a községi képviselő testület egyhangúlag elhatározta, hogy a felette szükséges új iskola építésé fel, s arra a gyűlésnek, adományok szerzése eszközöltetés, s ennek céljából saját kebeléből bizottságot küldött ki. A bizottság nagy lelkesedés és fáradsággal szorgalommal hozzájárult nemcsak a szép feladatához, s alig 4 hónap alatt az építendő új iskola alap javára 649 forintot gyűjtött s a díjazás, tágas egység, s minden céljának megfelelő új iskolát a községi lakosok önkéntes hozzájárulásával, 1200 forintot meghaladó költséggel fölépítette.

Ezen díjazás iskolai ünnepélyes felszentelése f. évi november hó 29-én eszközöltetett közkedvességgel, szeretettel és mélyen tisztelt lelkipásztorunk: Nagyágos Markovics Márton apát és plébános ur által, mely alkalommal a község lakosai is nagy számmal megjelent helybeli és vidéki urak község jelenlétében a szentelést teljesítő apát ur, szép beszéddel esztelte az iskola szükségét s buzdította a népet, hogy jövőre is, az ilyen nemek és szép eszűre adakozzanak, s nemkülönben a közreműködőknek meleg hangon mondott köszönetet.

A meghatározott ünnepély befejezte után Szabó Ábel kántortartató ur szíveségéből a megjelent vendégek díszes és nagy ebédhez ültek, hol a hazafias toasztok, felkeltették nem hiányoztak. Először felkeltetett Markovics Márton Apát plébános ur Ő cs. kir. Apostoli Felsége dicsőségében uralkodó királyunkra mondotta, éltesse mint egy a királyi, s mint az iskolai alap első adakozóját, s ugyancsak Markovics Márton Apát plébános ur éltesse a sajtó tárjait köszönetbánya részvénnyel, ki maga az iskola alap javára 300 forintot adományozott.

Ebéd után a fiatalok és a nagyszámú megjelent hölgyek táncra perdültek, s mulattak viradtig.

Irodalom.

Háza János arisztokrat és érdekesen írt jellemrajzát, Bródy Sándortól, közli az „Ország-Világ” 51-ik száma az „Endre és Johanna” elnevezésű alkalmából. A kitűnő képes lap csaknem egy egész sorát hozza az érdekesen írt érdekesen írt alkalmából. Így Horvát Jánosnak egy alkalmából a régi hazafiasokból: Tóth

Jánosról egy megkapó szép történet egy csigány munkájáról. Prém Jánosról két dal: Csapódi István dr. elnökének Margó Tivadartól. Tágas Gáborról természetrajzi esszé: Széna Tamástól ismeretlen szerzőtől az óriási mőtárlatból: végül „A halálter, Benedek Elek regénye és „A bűnről” Sebely Hunzartól. A képek közül különösen figyelmet érdemelnek a műveltségi képek, ezeneken hat külföldi és hazai festőtől: egy érdekes kép a nemzet-orvosi vasút 50 éves jubileumából, mely kép a közönségben csak a közönség felkeltését tünteti fel kezdettől fogva a vasúti-rejtekig a végül egy művészileg megrajzolt jelenet az „Endre és Johanna”-ból Pataky Lászlótól. A közönséget követik a nagy gondolat és életszerűség szerkesztett rovataik, melyek a következők: Tudomány és Irodalom, színház és művészet, újdonságok, könyvtárak, név világa, vidéki élet, sport híre, gyászrovat, in-nem-annak, rajtválasztás. Az „Ország-Világ” előfizetési ára: Január-decemberre 10 frt, Január-juniusra 5 frt, július-októbertől 3 frt 50 kr, Január-decemberre 5 frt. Az „Ország-Világ”-ról együtt: egész évre 20 frt, félre 14 frt, negyedévre 7 frt, egy hónapra 3 frt 50 kr. Az előfizetési pénzek a Pallas Irodalmi és Nyomdai Rt.-nek a közönségnek küldendő, közönségi-utazás 6 szim.

Római testvérek „Irodalmi értekezése” második karácsonyi számát vették ma. E szám egy ügyelmre méltó cikket közöl: „A fiatal Magyarországi érdeklődés” cím alatt, melyben a hazai ifjúsági irodalom felett tartott tanácskozás szemlélt. A magyar irodalmi újdonságok felsorolása után terjedelmes jegyzéket tartalmaz a száma francia és német új és jeles újításokról és az okból a karácsonyi ajándék választásánál igen jó tanácsadó e kétségeltéző vállalkozás ma megjelent száma. A kiadó Római testvérek legyen és bármennyire hirdetik meg az Irodalmi értekezést mindenkihez, ki és iránt hozzájárul fordul.

Tábori és Paraszti nemzeti szociális-tervezésben Budapest, Váci-utca 30. szám, megjelent: Románus „Az eleven áldás” című szociális-tervezés, szerző Kóti József Ára 60 kr. Ezen szociális-tervezés mint 50-éves adottságú és a budai városi-tervezés és a népszínházban is teljes sikert aratott. Az ezen szociális-tervezésről már előbb megjelent füzetek: szociális-tervezés (3 frt), harang (1 frt 30 kr), tudás (1 frt), csupit (50 kr) most új kiadásban is kaphatók.

A Képes Csúfádi Lapok legutóbbi száma a következő válogatott tartalommal jelent meg: Az ifjú mész. (Előszó és vége.) Early Antalról. — A román könyvtár. (Költésnyelv.) Az első román. Kislány Alakról. Ah, mert ha jörek. Vajda Jánosról. — A török nék. (Tárgy.) Székelyes Kálmántól. — A sziv nemese. (Német elbeszélés, vége.) Fordította Tombov Rona Mária. — Háromszor menyasszony. (Elbeszélés, vége.) Mészáros Istvánról. — Endre és Johanna. (Tragédia 3 felvonásból.) Rákosi Jánosról. — A borsó (Theatrical André regénye, vége.) — Köp-magyarok. — Mindentől. Képek: A mészárosok ére — Ösi emlékek. — Karácsonyi jövetele. Melléklet: „A szobor títka.” (Regény, Tábori Róbertől.) 198—226 oldal. — Negyedik rendkívüli melléklet. Boríték: Az olvasóhoz. — Hírt naplár. — Székely-lány. — Székelyregény. — Megfejtések. — Megfejtés névora. — Jutalmak. — Hymen. — Gyászrovat. — A szociális-tervezés. — Orvosi posta. — Hírdetések. — Előszó: Mészáros Vilmosról. Budapest IV. ker. papánvölde-utca 8. az Egész évre 6 frt, fél-évre 3 frt, negyedévre 1 frt 50 kr. — Ajánljuk t. olvasóink kezébe.

Hírek.

Lapunk érdeklődés az u) és közönségével jeltérjük a t. közönséget az eddigig nagyobb pártolásra. Lapunk szerencsésen átesett a 13-ik évfolyamon, most már a 14-ik évfolyamot fogja megkezdni. A lapot 13 év alatt az olvasó előtt állig ismeretes terhes köztársaság közölt mindig hű képviselője volt a megyei és helyi érdekeknek. A kik a közügyekkel foglalkoznak, azoknak el kell ismerniük, hogy a megyei mozgalmakról lapunk mindig alapos értesítéssel szolgál. Lapunk ezáltal is a közügyek kíváncsi szolgálatát, s mint ilyenfordul a t. közönséghez, hogy az eddigig nagyobb mértékben pártolja és terjesztse apunkat. Az előzetési feltételek azok maradnak, a melyek eddig voltak.

Hymen. Zámory Pál földhírtokos ár művelt és kedves leányát Emma kinaszonyt, s napokban jegyezte el Rittinger József vaskereskedő.

Kinevezés. Polák István a b. gyarmati róm. kath. egyház hitbiztos és pártatlan tevékenységű segédlelkőse, löcsi plébánosát nevezetett ki. Mint értesülünk helyébe br. Szilom lesz a bibornokherceg örmagassága által kinevezve.

A kisderek karácsonyfája az idén is igen szépen volt feldíszítva a helybeli ovodában. Dévény Janka kinaszony, mint az ovoda egyes és felette tapintatos vezetője rendezte ezen ünnepélyt a kis gyermekek nagy öröme. Minden gyermek kapott játékszert, csukrot, diót; perze volt ezért öröm, még Israelben is. A karácsonyfai költséget a mindentekintben kiváló Dévény testvérek állították össze, t. i. kijelentették két általuk készített díszes tárgyat, s az ebből befolyó összeget fordították a karácsonyfai tárgyait megvásárlására. A kisderek örömeiben számos szülő gyönyörködött. Az alapítvány is ott volt, s Baintner Ottóval látogatta meg ovodánkat.

A felvidéki közművelődési egyület nógrádmegyei fióka B. Gyarmaton decz. hó 20-án Kövy Tivadar igazgató úr előlétele alatt ülést tartott, melynek egyik legfőbb tárgyat képezte, a felvidéki magyar közművelődési egyület által adott 100 frtnyi jutalom összegnek 2 tanító között leendő felosztása. A választmány egy találta, hogy Galát Sámuel lönyabányai tanító és Hajek János gácsfalusi tanító miután a múlt tanévben a magyar nyelv „szókész” és a hazafias szellem ápolása körül szorgalmuk és törekvésüknek dicsőreos tanúbizonyságát adták, az 50—50 frt jutalomra es időszertint a legérdemesebbek. Miért is 50 frt jutalom-han Galát Sámuel és 50 frt jutalomban Hajek János fognak részesülni. Intézkedés történt a központi egyület által küldött aláírási iver kiostása iránt. Ezen iver a kir. járásbíróknak, a szolgabíróknak, körve-soknak, körjegyzőknek ki fognak osztatni. B. Gyarmaton hölgy tagok gyűjtésével Bodnár István és Reményi Károly urak bizáltak meg. A központi egyület is kifejezést adott annak az anomáliának, hogy az együletnek alig

vannak israelita tagjai, miért is a b. gyarmati fiók egyület arra is törekedett, hogy lehetőleg israelita tagokat is gyűjtse. Kapusi István a pénztáros-ágról lemondván, helyettesítőjéül Háhor Sándor választott meg. A számadárak felülvizsgálatával Debreczeni Márton és Horváth Danó urak bizáltak meg.

Ruha és fakiosztás. A városi kereszt b. gyarmati fiók egyület decz. 22-én hívatást az éven is áldás-sal teljesítő; negyvenmegy, többnyire egészen árva gyermeket ruházott fel teljesen s többeknek egyes ruhadarabokat (hol cipőt, hol téli öltönyt) adományozott.

A ruha kiosztás a városi háza nagytermében bizonyos önnepélyességgel ment végbe, s azt Kövy Tivadar ur, urhölgy, s az egyület elnökének megbízásából Kleyn János urhölgy egy hölgybizottsággal s az egyület kitűnő titkárával: ifj. Polák Károly Árvasszéki Hölgykel (kinek ily jótékonyági események háttérben is résztjába tartoznak) teljesíté. A ruha kiosztásánál jelen volt Scitovszky János ur, az alapítvány önnepélye is és többek az értelem osztályból. A kiosztás megelégszolg csak az általános hangulatnak adott kifejezést Kövy Tivadar ur, midőn határoz, magvas és szép beszéddel egytöltte meg az önnepélyt. Mert valóban önnepélyes és a romlatlan kedélyeknek és nemek szíveknek! Ezen beszéd elmondása után a sok csizma, cipő, nadrág, kabát, sapka, flanel, szoknya, kendő csakhamar elfut a szűk asztalról, s valóban mindnyájan örültek a meg-gény elhagyott árva gyermekek himnuszátlan örö-mén. A ruha kiosztás után Burján Mihály városunk bírja értelemjelenen kérésre meg a városi kereszt egy-let gondoskodását s egyes tagjaiknak fáradságtalan bur-galmát. Ugyancznap másfél óra és 100 drb. kenyér lett kiosztva a szegények között.

Az 1884. XVII. toz. 169. §-a értelmében a b. gyarmati járási szolgabíró hivatal mint előzők iparhá-tóság mellé Szörényi Gábor jár. Szolgabíró előlétele alatt, az iparhátsági megbízottak választása folyó év december 12-én megtörtént, a szép számmal egybe-gyűlt iparos és kereskedő választók által, iparhátsági megbízottakul egyhangúlag: Aninger László, Bachár Gyula, Feledt Heinrich, Fabry János, Guttman István, Hammer Mihály, Irainecz József, Kukia András, Mak-kay Sándor, Milován Elek, Man say Alajos, Molnár József, János és Ferencz, Petrovics Mátyás, Reisz Jakab, Selmezi Sándor, Szabó Sándor, Schleninger Károly és Zahornáczki János urak választattak meg.

A nógrádmegyei gazdasági egyesület folyó 1885. évi december hó 28-án d. e. 11 órakor, B. Gyarmaton, a megyeház nagytermében tartja évi gyűlését, melynek tárgyai lesznek: Évi jelentés az egyület működéséről; Jelentés a pénztár állapotáról; A jövő évi költségvetés tárgyalása; A múlt időben bejelentett közérdeklő gazdasági kérdések megvitatása és esetleg az igazgató választmány által teendő előterjesztések. közgyűlés tárgyait előkészítő igazgató választmányi ülés határidejéül folyó évi december hó 28-ik nap-jának d. e. 9 órája, a megyeház kistermben kitűnt-vén, arra az igazgató választmány tagjai, a körök és szakszervezők előkel meghívottak.

A szenátus hírekkel nem fogyunk ki. Egygyal is-mét több van, mely pedig egyike a legújabbaknak. Hontmegye két oromlánya: br. Majthényi László fő-pán és Ivánka Zsigmond párbajt üzentek egymásnak mert Ivánka kimaradt a megyei bizottságból, s Ego-gen, hol javára egy ellenzéki tag lemondott nem ka-pott többeséget s Horváth Béla szolgabíró lett megvá-lasztva. Ekörül forognak a párbaj indokai, melynek ki-menetelt mindenki a legnagyobb érdeklődéssel és iz-gatottsággal várta. Szerencsére azonban, hogy a pár-bajnál Komjáthy Béla is jelen volt, mint Ivánka Zsig-mond egyik segédje, s így megtörtént az a csoda, hogy br. Majthényi László 25 lépésnyi távolságról nem ta-lált, de nem talált Ivánka sem. A párbaj, mely decz. 19-én ment végbe — sok diszussióra adott alkalmat, s a „Pesti Napló” ebből az alkalomból Ivánka Zsigmond-ról és viselt dolgairol biztóg tárcsacikkben emléke-zett meg.

Mihál Molnár János volt szécsényi lakos a ma-gyar tudományos akadémiának végrondeletileg 2400 frtot hagyományozott; ezen összeget az akadémiának Pinter Sándor, mint a hagyatéki töme; gondoska leg-kisebb küldte be.

Markovics Ödön szabadságot állománya bevérd-száduagy, s a b. gyarmati uradalmi várnagy bérleje megtebolyodott s decz. 18-án Budapestre szállított a kórházba.

A b. gyarmati csesztő választmánya Kapusi István, áll-asztó felügyelettel helybeli polgári iskolai tanárt s kasszából küldte.

Eladta a feleséget 100 frtnyi tartozása fejében Csengrádon egy gazdabíró a szomszédjának: a mo-gó hipotéka két esztendeig boldogította a szomszédot, de most a férj visszakövetelte s a dolgot bíróság elő-került. A járásbíró egy heti fogvagra ítélte a szom-szédot.

Hírdetmény. Lőncsára lett végleges átköltözkö-désem követhetősébe, halmozott Gyarmaton úr lakosok-dés és vegyes építési anyagok raktára feladatom 1886. január 1-ől eladom, esetleg bérbe is kiadom, az érde-keltet szíveskedjenek egyenest hozzám Lőncsára for-dulni Karlik János építész.

Mai számunkhoz mellékelve vesszük olvasóink a Franklu-Társulat kiadásában megjelent hírlapok elő-futását felhívást. Ez előbbiek között a legregőbb az

